

God als zuiver geschenk: gave zonder waarom en zonder voorbehoud.

“Ik droom van een zuiver geschenk, een zuivere uitgave zonder tegenprestatie..... dat gedroom maakt me angstig, omdat het zo kwetsbaar is – hoe kan zo iets kwetsbaars bergen verzetten? Hoe naar zou het zijn als zo iets verleidelijks en charmants ingepikt zou worden door de gezagsdragers. Als het van haar waarde ontdaan zou worden in een ruileconomie, ingesloten door institutionele muren, vastgezet in een geloofsbelijdenis, moorddadig gemaakt met bloed en zwaard en ingezet als alibi voor moord!” (John Caputo) 1)

Het Onvoorwaardelijke-zonder-dwang is mijn favoriete woord voor al wat gaande is in de naam van God. Binnen of buiten de religie, in kunst en wetenschap, op bergtoppen en in een drukke stad, op hoogtepunten van het leven en op een doordeweekse dag, in de verblijven van machthebbers of in achterbuurten....2)

“Onvoorwaardelijk-zonder-waarom en zonder dwang”: In Yarmouk – Syrië – kwam er tussen de verschrikkelijke bombardementen een man met een piano de straat op en begon te spelen. Kinderen kwamen even naar buiten en dansten, voordat zij weer snel in de schuilkelders moesten verdwijnen.

Hetzelfde in Parijs, waar na de verschrikkelijke moordpartijen een onbekende man met een piano op straat begon te spelen, vóór het Bataclan-theater, waarin velen de dood hadden gevonden.

Of het verhaal van de Joodse vrouw in het concentratiekamp, die vlak voor het moment van haar dood in de gaskamer, filosofische werken zat te lezen. God-zonder-waarom, verrijzend tussen de betonnen doodse werkelijkheid. God als zuiver geschenk, te mooi om niet waar te zijn, maar zo verschrikkelijk kwetsbaar; even nutteloos als een glimlach, als de vergankelijke schoonheid van een roos, of als de huiver van een lichte ontroering, die mij als een windvlaagje aanraakt, als ik in een warme zomernacht iemand ver weg “Tea for two” hoor fluiten.

In onze alledaagse werkelijkheid, ook in de alledaagse religie, is het pure geschenk zeer zeldzaam, want wij zijn mensen en handelen daarom liever vanuit een “waarom”. Ik geef een vriend een cadeautje, *omdat* hij jarig is. Ik bel iemand op, *omdat* ik hem niet de indruk wil geven, dat ik hem vergeten ben. Een ander krijgt een souvenir, *omdat* ik nog bij haar in het krijt sta. Ik bid tot God, tot Maria, en steek een kaarsje aan, *opdat* mijn gebed wordt verhoord.

Bestaan ze wel in onze doodgewone wereld: zuivere geschenken, puur gegeven zonder waarom? Een enkele keer overkomt het me, dat ik een geschenk geef of ontvang, dat in die buurt komt. Vriendschap, liefde, barmhartigheid, medelijden hebben er soms sporen van. Het komt omdat het komt; je ervaart het en handelt, omdat je het ervaart en van daaruit handelt.

Ook het ervaren van schoonheid kan zo'n gratis karakter hebben. Waarom vind ik een roos mooi, of het openingskoor van de Johannes Passion adembenemend?

Ik kan er misschien wel iets over zeggen, maar dat is dan wel gepraat achteraf. Als de huiver me overvalt, ben ik even sprakeloos. Zoals de Nederlandse dichter Richard Schuagt het onder woorden bracht:

Er is vandaag weer veel meer dan er is.

Er is vandaag weer veel meer dan er is,
Maar wat het is, ik kan het je niet zeggen,
Er is geen uitleg voor, niets dan dit inzicht
In een te meer,
Een oeroud veel te veel.
Zie ik het niet, ik zie het als tekort.
En houdt het op, ik voel het als gemis.
Meer weet ik niet, meer kan ik je niet zeggen.
En die het weten die vertrouw ik niet.
(Richard Schuagt.)

Een goede kennis van mij zat in een zeer pessimistische bui zijn geliefde ervan te overtuigen, dat hij haar liefde absoluut niet verdiende, "want hij was... En dat deugde niet...Hierin en daarin klungelde hij ook enorm.... En wat presteerde hij nu helemaal?!... Met mij is het niks, het is nooit wat geweest en het zal nooit wat worden...". Enz.

Zijn vrouw reageerde niet, totdat aan zijn treurzang een einde was gekomen. Toen zei ze: "*En daarom houd ik van je!*" Belachelijk; onzinnig antwoord; slaat nergens op! Of is dat het meest pure antwoord: Ik houd van je zonder al dat waarom. Dan is God rakelings nabij, ook al bemerkte niemand in de kamer Zijn aanwezigheid.

Leo Raph. A. de Jong o.p.
Leerhuis Spiritualiteit, no. 49.

=====

Noten.

- 1) JOHN D. CAPUTO: "Hopeloos hoopvol". Belijdenissen van een postmoderne pelgrim. Uitg. Skandalon, 2017, blz.197.
- 2) JOHN D. CAPUTO: Geciteerde werk, blz. 208.